

**Postup na identifikáciu žiadateľa ako podniku v ťažkostiach
podľa Usmernenia Spoločenstva o štátnej pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu
firiem v ťažkostiach (2004/C244/02)**

Pred tým, ako bude uvedený konkrétny postup, akým sa identifikuje, či konkrétny žiadateľ spĺňa definíciu podniku v ťažkostiach, je nutné uviesť všeobecné východiská, ako aj technické okolnosti, ktoré viedli k stanoveniu tohto konkrétneho postupu.

A. Všeobecné východiská:

A.1 Usmernenie Spoločenstva o štátnej pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu firiem v ťažkostiach (2004/C244/02) (ďalej iba „Usmernenie“)

V časti 2.1 Usmernenia sa nachádza časť nazvaná „Pojem „firma v ťažkostiach“. Táto časť sa začína odsekom 9, ktorý znie takto: *„Neexistuje žiadna definícia spoločenstva, ktorá by definovala „firmu v ťažkostiach“. Na účely týchto usmernení však Komisia považuje určitú firmu za firmu v ťažkostiach, keď táto nie je schopná, či už prostredníctvom svojich vlastných zdrojov alebo pomocou finančných prostriedkov, ktoré je schopná získať od svojich vlastníkov/akcionárov alebo veriteľov, zamedziť stratám, ktoré by ju bez vonkajšej intervencie verejných orgánov takmer s určitosťou odsúdili na vylúčenie z obchodnej činnosti v krátkodobom alebo strednodobom horizonte.“*

Po tomto úvodnom odseku o definícii „podniku v ťažkostiach“ nasleduje odsek 10, ktorý sa zaoberá jednotlivými prípadmi firiem v ťažkostiach podľa typu obchodnej spoločnosti, resp. druhu zodpovednosti spoločníkov firmy a ktorého ustanovenia sú pretransformované do konkrétneho postupu identifikácie podniku v ťažkostiach.

Pochopenie toho, aký význam Komisia prikladá vlastným zdrojom financovania činnosti podnikateľa, považujeme za kľúčové pre akýkoľvek ďalší výklad. Vychádzajúc z ustanovenia ods. 9 Usmernenia je možné povedať, že v ťažkostiach je taký podnik, ktorého vlastné zdroje financovania, či už vo forme zdrojov generovaných vlastnou hospodárskou činnosťou podnikateľa alebo pochádzajúce od vlastníkov (spoločníkov, akcionárov) podniku, mu neumožňujú prežiť v hospodárskej súťaži bez poskytnutia štátnej pomoci. Z pochopiteľných dôvodov usmernenie bližšie nerozvádza štruktúru vlastných zdrojov financovania podniku, nakoľko táto je podrobne stanovená predpismi a postupmi z oblasti účtovníctva. Pre vysvetlenie však môžeme uviesť, že vlastné zdroje podniku sú tvorené predovšetkým základným imaním, rezervným fondom a aktuálnym hospodárskym výsledkom, ďalej nerozdelným ziskom minulých rokov, ostatnými fondmi tvorenými zo zisku, vkladmi spoločníkov do spoločnosti mimo základného imania (kapitálové fondy). Základné imanie tvorí iba jednu časť vlastných zdrojov a vzhľadom na štruktúru vlastných zdrojov, jeho výška nemusí byť rozhodujúca pre určenie výšky vlastných zdrojov, ktoré má podnik k dispozícii na krytie prípadnej straty. Technické otázky týkajúce sa prekrytia straty voči vlastným zdrojom (vlastnému imaniu) sú podrobnejšie rozobraté v prvej časti technických otázok.

Usmernenie v časti 2 odsek 10 uvádza: *Firma sa v princípe a bez ohľadu na jej veľkosť považuje za nachádzajúcu sa v ťažkostiach na účely týchto usmernení predovšetkým v nasledujúcich prípadoch:*

a) v prípade spoločnosti s ručením obmedzeným (1), kde sa viac ako polovica jej základného imania prekryla stratou (2) a viac ako štvrtina tohto kapitálu bola prekrytá stratou v priebehu predchádzajúcich 12 mesiacov, alebo

b) v prípade firmy, kde aspoň určitý počet členov predstavuje neobmedzené ručenie za dlh firmy (3), kde sa prekryla stratou viac ako polovica kapitálu vykazovaného v účtoch firmy a viac ako štvrtina tohto kapitálu bola prekrytá stratou v priebehu predchádzajúcich 12 mesiacov, alebo

c) bez ohľadu na typ dotknutej spoločnosti, keď spĺňa kritériá v súlade s vnútroštátnym zákonodarstvom na to, aby sa stala predmetom konania vo veci kolektívnej insolventnosti.

A.2 Firmy (podniky) mladšie ako tri roky

Pokiaľ ide o firmy (podniky) mladšie ako tri roky, je potrebné rozlíšiť medzi malými a strednými podnikmi podľa definície uvedenej v prílohe I Nariadenia Komisie (ES) č. 800/2008 (ďalej len „**MSP**“) a ostatnými podnikmi, na ktoré sa vzťahujú pravidlá uvedené v bode 2.1 ods. 12 Usmernenia.

V zmysle čl. 1 ods. 7 Nariadenia Komisie (ES) č. 800/2008 sa MSP založené pred menej ako troma rokmi nepovažujú za podniky nachádzajúce sa v ťažkostiach v tomto období, pokiaľ nespĺňajú kritériá vnútroštátnych právnych predpisov, podľa ktorých sa stávajú subjektmi kolektívnych konkurzných konaní. V prípade slovenského právneho poriadku ide o §3 ods. 1 a 3 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení neskorších predpisov. Na základe uvedeného sa časť B, bod B.1, bod B.2 a bod B.3 tohto materiálu nevzťahujú na MSP založené pred menej ako troma rokmi.

Na **ostatné podniky** sa vzťahuje ustanovenie bodu 2.1 ods. 12 Usmernenia, podľa ktorého novovytvorená firma nie je oprávnená na pomoc na záchranu alebo reštrukturalizáciu, dokonca ani vtedy, ak je jej východisková finančná pozícia neistá. Takýto prípad nastáva napríklad vtedy, keď nová firma vznikne z likvidácie predchádzajúcej firmy, alebo keď jednoducho prevezme aktíva takejto firmy. Vo všeobecnosti sa firma považuje za novovytvorenú do troch rokov od začiatku jej operácii v príslušnej oblasti aktivít. V prípade novovytvorenej firmy sa na ňu nebude vzťahovať časť B, bod B.1, bod B.2 a bod B.3 tohto materiálu, avšak bude potrebné na ňu aplikovať uplatnenie zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení neskorších predpisov, ktorý je všeobecne právne záväzný pre všetky subjekty slovenského právneho poriadku (aj v nadväznosti na ust. §242 a §243 Trestného zákona).

B. Aplikácia definície uvedenej v časti 2.1, odsek 10 Usmernenia na jednotlivé typy obchodných spoločností a fyzickú osobu – podnikateľa

- **spoločnosť s ručením obmedzeným, akciová spoločnosť, komanditná spoločnosť a družstvo (k písm. a) odseku 10 Usmernenia) – podvojné účtovníctvo**

V prvom rade je potrebné ustáliť okruh obchodných spoločností, ktorých sa definícia v písm. a) čl. 10 Usmernenia týka. Hoci v samotnom texte Usmernenia sa výslovne uvádza len spoločnosť s ručením obmedzeným, text Usmernenia obsahuje odkaz pod čiarou, podľa ktorého sa toto pravidlo vzťahuje na všetky druhy obchodných spoločností, ktoré sú uvedené v čl. 1 ods. 1 smernice Rady 78/660/EHS. Hoci čl. 1 ods. 1 predmetnej smernice obsahuje konkrétny výpočet obchodných spoločností len pre vtedajších členov Európskeho spoločenstva, z definície pre Nemecko je možné odvodiť, že sa definícia podľa čl. 10 písm. a) Usmernenia analogicky vzťahuje aj na akciovú spoločnosť, komanditnú spoločnosť a družstvo. Nemecko bolo vybraté z dôvodu, že princípy fungovania obchodných spoločností podľa slovenského Obchodného zákonníka boli budované obdobne ako v Nemecku.

Definícia z Usmernenia hovorí, že ide o podnik v ťažkostiach, ak: „*sa viac ako polovica jej základného imania prekryla stratou a viac ako štvrtina tohto kapitálu bola prekrytá stratou v priebehu predchádzajúcich 12 mesiacov*“. Splnenie podmienok uvedenej definície, t.j. na to, aby bol konkrétny posudzovaný žiadateľ vyhodnotený ako podnik v ťažkostiach, sa preveruje takto:

1. z riadku Vlastné imanie (riadok 67) súvahy sa zistí, či je hodnota vlastného imania záporná v bežnom roku, ako aj v bezprostredne predchádzajúcom účtovnom období. Ak je záporná v oboch obdobiach, je to podnik v ťažkostiach. Ak je záporná iba v jednom období, alebo sú v riadku 67 uvedené pri oboch obdobiach kladné čísla, pokračuje sa bodom 2.,
 2. ak hodnota uvedená v riadku 67 $< \frac{1}{2}$ hodnoty uvedenej v riadku Základné imanie (riadok 68) za bežné obdobie súvahy a zároveň, ak hodnota uvedená v riadku 67 $< \frac{1}{4}$ hodnoty uvedenej v riadku 68 za bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie, je to podnik v ťažkostiach. Z kumulatívneho vyjadrenia oboch podmienok definície vyplýva, že na to, aby išlo o podnik v ťažkostiach, musia byť splnené obe časti definície; ak je splnená len jedna časť a druhá nie, nejde o podnik v ťažkostiach.
- **fyzická osoba – podnikateľ a verejná obchodná spoločnosť (k písm. b) odseku 10 Usmernenia)**

Definícia z Usmernenia hovorí, že ide o podnik v ťažkostiach, ak: „*sa prekryla stratou viac ako polovica kapitálu vykazovaného v účtoch firmy a viac ako štvrtina tohto kapitálu bola prekrytá stratou v priebehu predchádzajúcich 12 mesiacov*“. Vzhľadom na to, že forma obchodnej spoločnosti v.o.s. je veľmi zriedkavá, nižšie uvedené pravidlá boli vyvinuté osobitne pre FO - podnikateľa, vzhľadom na osobitné formuláre účtovných výkazov, ktorá FO - podnikateľ vedie. Pre prípad v.o.s. je potrebné vychádzať z definície a analogicky aplikovať písm. B1. nižšie.

Splnenie podmienok uvedenej definície, t.j. na to, aby bol konkrétny posudzovaný žiadateľ vyhodnotený ako podnik v ťažkostiach, sa postupuje takto:

B1. pri žiadateľoch účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva

Vzhľadom na to, že FO - podnikateľ účtuje v sústave podvojného účtovníctva, hodnota vlastného imania = hodnote základného imania, je potrebné postup uvedený pri s.r.o. modifikovať. Z uvedených dôvodov sa preto aplikuje nasledovný postup:

1. ak je hodnota vlastného imania (r. 067) súvahy záporná v bežnom ako aj bezprostredne predchádzajúcom období, je to podnik v ťažkostiach. Ak je záporná iba v jednom období, alebo sú v riadku 67 uvedené pri oboch obdobiach kladné čísla, pokračuje sa bodom 2.,
2. ak žiadateľ dosiahol za aktuálne účtovné obdobie zisk, t.j. na riadku výsledok hospodárenia za účtovné obdobie (r. 087) je uvedené kladné číslo, nejde o podnik v ťažkostiach, ak dosiahol stratu, pokračuje sa bodom 3.,
3. ak je $\frac{1}{2}$ hodnoty uvedenej na r. 067 $<$ hodnota uvedená na riadku výsledok hospodárenia za účtovné obdobie (r. 087) a zároveň $\frac{1}{4}$ hodnoty uvedenej na r. 067 $<$ hodnota uvedená na riadku 087 za bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie, je to podnik v ťažkostiach, pričom pre účely dosadenia do vzorca sa budú aplikovať tieto princípy:

- (i) ak vzhľadom na znenie bodu 1., resp. 2. dôjde k porovnaniu dvoch záporných čísel, t.j. podnik vykázal v rovnakom období stratu a zároveň má záporné vlastné imanie, pre toto obdobie automaticky spĺňa definíciu podniku v ťažkostiach; v takom prípade pozor na písm. (iii) ďalej,
- (ii) ak je vlastné imanie kladné číslo a zároveň vykázal stratu, so stratou sa pracuje ako s kladným číslom,
- (iii) ak je splnená len jedna časť pravidla uvedeného pod bodom 3., nejde o podnik v ťažkostiach.

B2. pri žiadateľoch účtujúcich v sústave jednoduchého účtovníctva:

- 1. ak je hodnota uvedená na r. Rozdiel majetku a záväzkov (riadok 21) výkazu o majetku a záväzkoch za bežné obdobie a zároveň za bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie je záporná, ide o podnik v ťažkostiach. Ak aspoň jedno z čísel je kladné, pokračuje sa bodom 2.,
- 2. z riadku Rozdiel príjmov a výdavkov (riadok 11) výkazu o príjmoch a výdavkoch sa overí, či žiadateľ dosiahol zisk alebo stratu, ak dosiahol zisk (kladné číslo), nie je to podnik v ťažkostiach, ak dosiahol stratu (záporné číslo), postupuje sa podľa bodu 3.,
- 3. ak hodnota uvedená v riadku 11 výkazu o príjmoch a výdavkoch za bežné obdobie $> \frac{1}{2}$ z hodnoty uvedenej v riadku Rozdiel majetku a záväzkov (riadok 21) výkazu o majetku a záväzkoch za bežné obdobie a zároveň hodnota uvedená v riadku 11 výkazu o príjmoch a výdavkoch za bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie $> \frac{1}{4}$ z hodnoty uvedenej v riadku 21 výkazu o majetku a záväzkoch za bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie, je to podnik v ťažkostiach, pričom pre účely dosadenia do vzorca sa budú aplikovať tieto princípy:
 - (i) ak vzhľadom na znenie bodu 1., resp. 2. dôjde k porovnaniu dvoch záporných čísel, t.j. podnik vykázal v rovnakom období stratu a zároveň má viac záväzkov ako majetku, pre toto obdobie automaticky spĺňa definíciu podniku v ťažkostiach; v takom prípade pozor na písm. (iii) ďalej ,
 - (ii) ak je rozdiel medzi majetkom a záväzkami kladné číslo, t.j. podnik má viac majetku ako záväzkov a zároveň vykázal stratu, so stratou sa pracuje ako s kladným číslom,
 - (iii) ak je splnená len jedna časť pravidla uvedeného pod bodom 3., nejde o podnik v ťažkostiach.

B3. pri žiadateľoch, ktorí neuplatňujú preukázateľné daňové výdavky, ale uplatňujú výdavky paušálnym percentom z dosiahnutých príjmov:

- 1. z riadku základ dane daňového priznania k dani z príjmov fyzickej osoby typ: B podľa zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej ako daňové priznanie typu B) sa overí, či prijímateľ dosiahol zisk alebo stratu, ak dosiahol zisk (kladné číslo) nie je podnik v ťažkostiach, ak dosiahol stratu postupuje sa podľa bodu 2.

Základ dane = riadok č. 40, tlačiva Daňové priznanie typ: B

2. vzhľadom na to, že takýto subjekt nie je povinný viesť účtovníctvo ani daňovú evidenciu, skúmanie splnenia podmienok definície je v praxi neaplikovateľné, preto z hľadiska opatrnosti je potrebné tento podnik vyhodnotiť ako podnik v ťažkostiach až do momentu, kým sa na základe konkrétnych dokladov nepreukáže opak.

Bratislava 8. november 2012